

คำวินิจฉัยของ ศาสตราจารย์ ดร.กระมล ทองธรรมชาติ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๖/๒๕๕๕

วันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕

เรื่อง พระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๐ มาตรา ๒๑ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๕ หรือไม่

ศาลฎีกาส่งคำโต้แย้งของโจทก์ (นายประเสริฐ นาสกุล) ในคดีหมายเลขแดงที่ ปค. ๑๔๒/๒๕๕๑ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ ว่าพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๐ มาตรา ๒๑ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๕ โดยโจทก์ได้ยกข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายเป็นข้อต่อสู้หลายประการ มีสาระสำคัญสรุปได้ดังนี้ คือ โจทก์เป็นเจ้าของที่ดินโฉนดเลขที่ ๑๔๕๕๐๔ ตำบลออเงินใหญ่ (ท่าแร่) อำเภอบางเขน กรุงเทพมหานคร จำนวนเนื้อที่ ๓ ไร่ ๒๕ ตารางวา ถูกเวนคืน ๓ ไร่ ๑๑.๕ ตารางวา โจทก์ไม่พอใจจำนวนเงินค่าทดแทนที่ทางราชการกำหนดให้ไร่ละ ๔,๕๐๐ บาท ซึ่งโจทก์ได้อุทธรณ์และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคมวินิจฉัยเพิ่มเงินค่าทดแทนที่ดินให้โจทก์เป็นตารางวาละ ๑๐,๐๐๐ บาท โจทก์เห็นว่ายังไม่เหมาะสม โจทก์จึงฟ้อง อธิบดีกรมทางหลวงกับพวก จำเลยขอให้เพิ่มเงินค่าทดแทนที่ดินที่ถูกเวนคืนจากการที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม กำหนดให้แก่โจทก์ตารางวาละ ๑๐,๐๐๐ บาท เป็นตารางวาละ ๒๒,๕๐๐ บาท ศาลชั้นต้นพิพากษายกฟ้อง โจทก์อุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์พิพากษายืน โจทก์ฎีกา โดยในคำฟ้องฎีกาของโจทก์โต้แย้งว่าบทบัญญัติ พระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๐ มาตรา ๒๑ ขัดต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๔๕

ศาลฎีกาเห็นว่า คำโต้แย้งต้องด้วยบทบัญญัติมาตรา ๖ แห่งรัฐธรรมนูญ ฯ และยังไม่ปรากฏว่ามีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัติที่ศาลจะใช้บังคับกับแก้คดี จึงรอการพิจารณาพิพากษาคดีไว้ชั่วคราว และส่งเรื่องมาให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๐ มาตรา ๒๑ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๕ หรือไม่

ศาลรัฐธรรมนูญในคราวประชุม เมื่อวันที่ ๑๕ ตุลาคม ๒๕๕๓ มีมติรับเรื่องนี้ไว้ดำเนินการตามข้อกำหนดของศาลรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๑๐ และแจ้งสำนักงานศาลยุติธรรมทราบเพื่อแจ้งศาลฎีกาต่อไป และในคราวประชุม เมื่อวันที่ ๓๑ มกราคม ๒๕๕๕ ได้มีมติรับไว้วินิจฉัย

ปรากฏว่าค่าได้แย้งของโจทก์มีรายละเอียดในข้อเท็จจริงหลายประการที่โจทก์ยกขึ้นมาเป็นข้อโต้แย้งว่าโจทก์ไม่ได้รับความเป็นธรรมที่จำเลยให้เงินค่าทดแทนที่ดินของโจทก์ที่ถูกเวนคืนเพียงตารางวาละ ๑๐,๐๐๐ บาท และขอเพิ่มเป็นตารางวาละ ๒๒,๕๐๐ บาท เช่น อ้างว่าที่ดินของโจทก์ตั้งอยู่ติดกับทางสาธารณะในย่านที่มีความเจริญ การคมนาคมสะดวก มีราคาซื้อขายตามปกติในท้องตลาดไม่ต่ำกว่าตารางวาละ ๓๐,๐๐๐ บาท เป็นต้น แต่โจทก์ขอค่าทดแทนเพียงไร่ละ ๒๒,๕๐๐ บาท พิจารณาแล้วเห็นว่า ข้อโต้แย้งดังกล่าวของโจทก์เป็นเรื่องที่อยู่ในดุลยพินิจของเจ้าหน้าที่ของรัฐและศาลยุติธรรมจะพิจารณา ดังนั้น ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญจะต้องวินิจฉัยคงมีเพียงประเด็นข้อกฎหมายเพียงประเด็นเดียวว่า บทบัญญัติมาตรา ๒๑ ของพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๐ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๕ หรือไม่

พระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๐ มาตรา ๒๑ บัญญัติไว้ ดังนี้
มาตรา ๒๑ เงินค่าทดแทนที่จะให้แก่ผู้มีสิทธิได้รับเงินค่าทดแทนตามมาตรา ๑๘ นั้น ถ้ามิได้บัญญัติไว้เป็นพิเศษในพระราชบัญญัติเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ฉบับใดโดยเฉพาะแล้ว ให้กำหนดโดยคำนึงถึง

(๑) ราคาที่ซื้อขายกันตามปกติในท้องตลาดของอสังหาริมทรัพย์ที่จะต้องเวนคืนตามที่เป็นอยู่ในวันใช้บังคับพระราชกฤษฎีกาที่ออกตามมาตรา ๖

(๒) ราคาของอสังหาริมทรัพย์ที่มีการตีราคาไว้เพื่อประโยชน์แก่การเสียภาษีบำรุงท้องที่

(๓) ราคาประเมินทุนทรัพย์เพื่อเรียกเก็บค่าธรรมเนียมในการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรม

(๔) สภาพและที่ตั้งของอสังหาริมทรัพย์นั้น และ

(๕) เหตุและวัตถุประสงค์ของการเวนคืน

ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่ผู้ถูกเวนคืนและสังคม

ถ้าการงานหรือกิจการอย่างใดที่ทำไปในการเวนคืน ได้กระทำให้อสังหาริมทรัพย์ที่เหลืออยู่นั้น มีราคาสูงขึ้น ให้เอาราคาที่สูงขึ้นนั้นหักออกจากเงินค่าทดแทน แต่ไม่ให้ถือว่าราคาอสังหาริมทรัพย์ที่ทิ้งขึ้นนั้น สูงไปกว่าจำนวนเงินค่าทดแทนเพื่อจะให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองโดยชอบด้วยกฎหมายกลับต้องจ่ายเงินให้อีก

ถ้าต้องเวนคืนอสังหาริมทรัพย์แต่เพียงส่วนหนึ่ง และส่วนที่เหลือนั้นราคาลดลงให้กำหนดเงินค่าทดแทนให้เฉพาะสำหรับส่วนที่เหลืออันราคาลดลงนั้นด้วย

การคำนวณว่าอสังหาริมทรัพย์ใดมีราคาสูงขึ้นตามวรรคสอง หรือราคาลดลงตามวรรคสาม ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์วิธีการที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา

ถ้าเจ้าของหรือผู้ครอบครองโดยชอบด้วยกฎหมายอยู่อาศัยหรือประกอบการค้าขาย หรือการงานอันชอบด้วยกฎหมายอยู่ในอสังหาริมทรัพย์ที่ต้องเวนคืนนั้น และบุคคลดังกล่าวได้รับความเสียหายเนื่องจากการที่ต้องออกจากอสังหาริมทรัพย์นั้น ให้กำหนดเงินค่าทดแทนให้สำหรับความเสียหายนั้นด้วย

ส่วนรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๔๕ บัญญัติไว้ ดังนี้

มาตรา ๔๕ การเวนคืนอสังหาริมทรัพย์จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อการอันเป็นสาธารณูปโภค การอันจำเป็นในการป้องกันประเทศ การได้มาซึ่งทรัพยากรธรรมชาติ การผังเมือง การส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม การพัฒนาการเกษตรหรือการอุตสาหกรรม การปฏิรูปที่ดิน หรือเพื่อประโยชน์สาธารณะอย่างอื่น และต้องชดเชยค่าทดแทนที่เป็นธรรมภายในเวลาอันควรแก่เจ้าของตลอดจนผู้ทรงสิทธิบรรดาที่ได้รับความเสียหายในการเวนคืนนั้น ทั้งนี้ตามที่กฎหมายบัญญัติ

การกำหนดค่าทดแทนตามวรรคหนึ่ง ต้องกำหนดให้อย่างเป็นธรรมโดยคำนึงถึงราคาซื้อขายกันตามปกติ การได้มา สภาพและที่ตั้งของอสังหาริมทรัพย์และความเสียหายของผู้ถูกเวนคืน

กฎหมายเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ต้องระบุวัตถุประสงค์แห่งการเวนคืนและกำหนดระยะเวลาการเข้าใช้อสังหาริมทรัพย์ไว้ให้ชัดเจน ถ้ามิได้ใช้เพื่อการนั้นภายในระยะเวลาที่กำหนดดังกล่าว ต้องคืนให้เจ้าของเดิมหรือทายาท

การคืนอสังหาริมทรัพย์ให้เจ้าของเดิมหรือทายาทตามวรรคสาม และการเรียกคืนค่าทดแทนที่ชดเชยไป ให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ

ข้อกฎหมายที่โจทก์ยกมาเป็นข้อต่อสู้ว่า มาตรา ๒๑ ของพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๐ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๕ มีหลายประเด็น ดังนี้

ประเด็นที่หนึ่ง โจทก์อ้างว่า พระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ มาตรา ๒๑ (๑) มีการเพิ่มข้อความ ส่วน (๒) และ (๓) นั้น ก็กำหนดขึ้นโดยมิชอบด้วยรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๕๐ ทุกกรณีโดยโจทก์ให้เหตุผลว่า รัฐธรรมนูญทุกฉบับบัญญัติเหมือนกันว่าในการกำหนดค่าทดแทนให้คำนึงถึง “ราคาซื้อขายกันตามปกติ...” แต่พระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๐ ขยายราคาซื้อขายกันตามปกติเป็น “...ในท้องตลาดของอสังหาริมทรัพย์ที่จะต้องเวนคืนตามที่เป็นอยู่ในวันที่ใช้บังคับพระราชกฤษฎีกาที่ออกตามมาตรา ๖” คือ ราคาซื้อขายกัน ในวันที่ ๒ พฤศจิกายน ๒๕๓๖ ซึ่งเป็นบทบัญญัติที่มิชอบด้วยรัฐธรรมนูญ เพราะโดยข้อเท็จจริงแล้ว จำเลยไม่สามารถชำระเงินค่าทดแทนที่ดินให้แก่โจทก์ในวันดังกล่าวได้

พิจารณาแล้ว เห็นว่า มาตรา ๒๑ (๑) ได้บัญญัติไว้ตั้งแต่ปี ๒๕๓๐ ก่อนใช้รัฐธรรมนูญ ฉบับ พ.ศ. ๒๕๓๔ และ พ.ศ. ๒๕๔๐ โดยใช้บังคับกับผู้ถูกเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ทุกรายมานานแล้ว โดยไม่มีใครเคยโต้แย้งว่าขัดกับรัฐธรรมนูญที่ใช้อยู่ในขณะนั้น และที่จริงนั้น การบัญญัติรัฐธรรมนูญมักจะเขียนข้อความสั้นๆที่ไม่เย็นเยื่อ จึงไม่น่าจะถือว่า ข้อความที่ว่า... “ในท้องตลาดของอสังหาริมทรัพย์ที่จะต้องเวนคืนตามที่เป็นอยู่ในวันใช้บังคับพระราชกฤษฎีกาที่ออกตามมาตรา ๖” ต่อจากคำว่า “ราคาที่ซื้อขายกันตามปกติ” เป็นบทบัญญัติที่เกินไปจากบทบัญญัติรัฐธรรมนูญทั้งฉบับ พ.ศ. ๒๕๓๔ และฉบับ พ.ศ. ๒๕๔๐ ทั้งนี้ เพราะราคาที่ซื้อขายกันตามปกติย่อมหมายถึงราคาที่ซื้อขายกันตามปกติในท้องตลาดอสังหาริมทรัพย์นั่นเองและที่มาตรา ๒๑ (๑) ให้ถือเอาราคาที่ซื้อขายตามปกติในวันที่พระราชกฤษฎีกาใช้บังคับก็เพื่อประโยชน์ในการที่รัฐจะกำหนดงบประมาณค่าใช้จ่ายเงินค่าทดแทนเจ้าของที่ดินที่ถูกเวนคืนทุกแปลง หากใช้วันอื่นในอนาคตก็จะเกิดความไม่แน่นอนในการจัดทำงบประมาณ และรัฐอาจต้องจ่ายเงินค่าทดแทนเพิ่มขึ้น เช่น วันที่หน่วยงานของรัฐเริ่มใช้ประโยชน์จากที่ดิน ที่เวนคืนมาทำถนนหรือสาธารณประโยชน์อื่น เป็นต้น ซึ่งจะทำให้ที่ดินที่ถูกเวนคืน หรือใกล้เคียงมีราคาสูงขึ้นมาก ย่อมไม่เป็นธรรมต่อสังคมเพราะทำให้สังคมต้องแบกรับภาระในการจ่ายเงินค่าทดแทนแก่ผู้ถูกเวนคืนเพิ่มขึ้นอีกมาก ดังนั้น จึงเห็นว่าข้อความที่บัญญัติเพิ่มขึ้นดังกล่าวในมาตรา ๒๑ (๑) ไม่ขัดกับรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๕

ประเด็นที่สอง โจทก์อ้างว่ารัฐธรรมนูญทุกฉบับ บัญญัติว่า (การกำหนดเงินค่าทดแทน) ให้คำนึงถึง “การได้มา” แต่พระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๐ มาตรา ๒๑ มิได้บัญญัติความข้อนี้ไว้ ส่วนที่ (๒) กำหนดให้ถือราคาของอสังหาริมทรัพย์ที่มีการตีราคาไว้เพื่อประโยชน์แก่การเสียภาษีบำรุงท้องที่ และเพิ่ม (๓) ราคาประเมินทุนทรัพย์เพื่อเรียกเก็บค่าธรรมเนียมในการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรม เป็นการบัญญัติเพิ่มหลักเกณฑ์การกำหนดเงินค่าทดแทนต่อเจ้าของอสังหาริมทรัพย์ที่ถูกเวนคืนเกินกว่ารัฐธรรมนูญบัญญัติไว้ จึงเป็นการมิชอบด้วยรัฐธรรมนูญ เพราะหากใช้เกณฑ์ดังกล่าวเป็นเกณฑ์ในการกำหนดเงินค่าทดแทนที่ดินที่ถูกเวนคืนไปยิ่งทำให้โจทก์ไม่ได้รับความเป็นธรรมมากขึ้นอีก เพราะราคาประเมินทุนทรัพย์เพื่อเก็บค่าธรรมเนียมในการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรม มิใช่ราคาที่แท้จริง เนื่องจากประชาชนไม่ยอมแจ้งราคาซื้อขายที่แท้จริงเพราะกลัวเสียภาษีมาก

พิจารณาแล้ว เห็นว่า แม้ว่ามาตรา ๒๑ ของพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๐ จะไม่ได้ระบุถึง การได้มา เป็นเกณฑ์หนึ่งในการประเมินค่าทดแทน แต่มาตรา ๒๒ ของพระราชบัญญัติ ฯ ดังกล่าวได้ระบุว่าให้คำนึงถึงการได้มาซึ่งที่ดิน เป็นเกณฑ์ในการกำหนดเงินค่าทดแทนไว้ดังนี้ด้วย

“มาตรา ๒๒ ในกรณีที่เจ้าของได้ที่ดินมาโดยมิได้ใช้อุบายอาศัย หรือใช้ประกอบการทำมาหาเลี้ยงชีพ หรือทำประโยชน์ในที่ดินนั้นอย่างแท้จริง ถ้าหากมีการเวนคืนที่ดินนั้นภายในห้าปีนับแต่วันที่เจ้าของได้ที่ดินนั้นมา จะกำหนดเงินค่าทดแทนให้ต่ำกว่าเงินค่าทดแทนที่กำหนดตามมาตรา ๒๑ ก็ได้ แต่ต้องไม่น้อยกว่าราคาที่ดินในขณะที่เจ้าของได้ที่ดินนั้นมา”

เห็นได้ชัดว่า มาตรา ๒๒ นี้ บัญญัติขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อป้องกันมิให้บุคคลกว้านซื้อที่ดินไว้เพื่อการเก็งกำไร โดยมิได้ใช้เพื่ออยู่อาศัย หรือประกอบการทำมาหาเลี้ยงชีพ หรือทำประโยชน์ในที่ดินนั้นอย่างแท้จริง ซึ่งมักเป็นเหตุให้ราคาที่ดินเพิ่มขึ้นอย่างผิดปกติ เพราะฉะนั้น แม้ว่ามาตรา ๒๑ ของพระราชบัญญัติ ฯ ดังกล่าวจะไม่ได้บัญญัติเรื่องการได้มาไว้เป็นเกณฑ์หนึ่งในการกำหนดค่าทดแทนตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๕ แต่ก็ไม่มีผลทำให้มาตรา ๒๑ ของพระราชบัญญัติ ฯ ขัดกับรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๕ เพราะมีการระบุเรื่องการใช้ การได้มา ซึ่งที่ดินโดยเฉพาะเป็นเกณฑ์ในการกำหนดเงินค่าทดแทนไว้แล้วในมาตรา ๒๒ เพื่อความเป็นธรรมแก่เจ้าของที่ดินที่ถูกเวนคืนและสังคม

นอกจากนั้น การที่โจทก์อ้างว่าพระราชบัญญัติ ฯ ดังกล่าวมิได้บัญญัติถึงเกณฑ์ในการทดแทนความเสียหายของผู้ถูกเวนคืนนั้น ก็ไม่ถูกต้องเพราะได้มีการบัญญัติถึงเกณฑ์ดังกล่าวไว้ในมาตรา ๒๑ วรรคห้าแล้ว ดังนี้ “ถ้าเจ้าของหรือผู้ครอบครองโดยชอบด้วยกฎหมายอยู่อาศัยหรือประกอบการค้าขาย หรือการงานอันชอบด้วยกฎหมายอยู่ในอสังหาริมทรัพย์ที่ต้องเวนคืนนั้น และบุคคลดังกล่าวได้รับความเสียหายเนื่องจากการที่ต้องออกจากอสังหาริมทรัพย์นั้น ให้กำหนดเงินทดแทนให้สำหรับความเสียหายนั้นด้วย” ซึ่งปรากฏว่า โจทก์มิได้รับความเสียหายแต่อย่างใด เพราะมิได้อยู่อาศัยในที่ดินที่ถูกเวนคืน

ส่วน (๒) และ (๓) ที่บัญญัติเพิ่มไว้ในพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๐ นอกเหนือไปจากที่รัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๕ บัญญัติไว้ ก็ไม่น่าจะถือว่าขัดกับรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๕ เพราะข้อความใน (๒) และ (๓) เป็นการเพิ่มเกณฑ์ในการพิจารณาเงินค่าทดแทนอสังหาริมทรัพย์ที่ถูกเวนคืนให้กว้างขวางครอบคลุมมากยิ่งขึ้น เพื่อให้ความเป็นธรรมแก่ผู้ที่ถูกเวนคืนอสังหาริมทรัพย์อย่างเต็มที่ ในขณะที่เดียวกันพระราชบัญญัติ ฯ ดังกล่าว ก็ได้บังคับให้เจ้าหน้าที่ของรัฐคำนึงถึงเกณฑ์ที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๑ ทั้งมาตราเป็นเกณฑ์ในการกำหนดเงินค่าทดแทนอสังหาริมทรัพย์ที่ถูกเวนคืน ทั้งนี้เพื่อความเป็นธรรมแก่ผู้ถูกเวนคืนและสังคมเช่นกัน ซึ่งปรากฏว่า ทั้งศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์ได้พิพากษาว่า คณะกรรมการพิจารณาค่าทดแทนเบื้องต้น และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคมได้ใช้เกณฑ์ที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๑ แล้วทั้งมาตรา จึงพิพากษายกฟ้องโจทก์

นอกจากนั้น ประกาศคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ ๓๖๖ ลงวันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๓๕ ได้แก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๐ เพื่อเปิด

โอกาสให้เจ้าของอสังหาริมทรัพย์ที่ไม่พอใจกับการกำหนดเงินค่าทดแทนโดยคณะกรรมการกำหนดค่าทดแทนเบื้องต้น อุทธรณ์ไปยังรัฐมนตรีที่รับผิดชอบในการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ได้ด้วย และหากยังไม่พอใจผลการวินิจฉัยอุทธรณ์ของรัฐมนตรีดังกล่าว เจ้าของอสังหาริมทรัพย์ ก็ยังมีสิทธิไปฟ้องต่อศาลยุติธรรม เพื่อขอความเป็นธรรมในการกำหนดเงินค่าทดแทนอสังหาริมทรัพย์ที่ถูกเวนคืนได้อีกด้วย ซึ่งโจทก์ได้ใช้ช่องทางที่พระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๐ และที่ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมโดยประกาศคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ ฉบับที่ ๔๕ ลงวันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๓๔ เปิดไว้ให้ผู้ถูกเวนคืนแสวงหาความเป็นธรรมจากการกระทำของเจ้าหน้าที่ของรัฐในกรณีนี้ยิ่งขึ้น และหากมาตรา ๒๑ ของพระราชบัญญัติ ฯ ดังกล่าว ขัดกับรัฐธรรมนูญเสียแล้วตามที่โจทก์อ้าง โจทก์จะไม่มีบทบัญญัติใดในพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว เป็นเครื่องมือในการเยียวยาความไม่เป็นธรรมที่โจทก์อ้างว่า ได้รับจากการกระทำของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ทั้งๆ ที่เจ้าหน้าที่ของรัฐทุกฝ่ายเชื่อว่าเงินค่าทดแทนไร่ละ ๑๐,๐๐๐ บาท ที่ให้แก่โจทก์นั้นได้กำหนดขึ้นโดยคำนึงถึงเกณฑ์ที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๑ ทั้งมาตราและเป็นธรรมต่อโจทก์และสังคมแล้ว

อาศัยเหตุผลดังกล่าว จึงวินิจฉัยว่าพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ มาตรา ๒๑ ไม่ขัดหรือแย้งกับรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๕

ศาสตราจารย์ ดร.กระมล ทองธรรมชาติ

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ